Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 26. (10.701). Львів, пятниця 5. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. — Конто почт. щад. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—1з гол. передпол. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Лиши хреси 1 дол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Журба дипльоматів Европою.

На маргінесі париських розмов.

Про що балакали Чемберлен і Бріян. — Недужі місця Европи. — Европа — одноцільна одиниця. — За прикладом і допомогою Америки.

Два головні творці Льокарнського пакту, два міністри закордонних справ у державах, які проводять світовою політикою, Чемберлен і Бріян, знову радили в Парижі. Не всі розмови великих дипльоматів творять нову добу в історії або бодай кінчаються реальними висновками. Але суспільність, що привязує до таких зустрічей велику вагу — головно в добі, де кожне рішення родиться після тисячі розмов — домагається, щоби великі дипльомати спромогались хоча би на малі діла.

Чемберлен і Бріян торкнулись всіх болючих місць европейської політики. Мов лікарі торкаються загально недужого організму. І їх виводи були дуже страшні; це була перша виміна гадок, гутірка, а не плянова дискусія. „Таймс" у вступній статті з дня 30-го січня підкреслив факт, що вони не могли розмовляти як представники двох держав передвоєнної доби. Якщо кожний з них зазначував становище інтересів власної держави то не на те, щоби виторгувати щось від другої. Вони мали на увазі спільну мету: здійснення того пляну европейської солідарности, який самі начеркнули.

Найбільшою їх журбою було найти засоби для піддержання тих елементів стабілізації в Европі, які вже нині позначились. Вони гляділи на Европу як на щільну одиницю, що в порівнанні з рештою світа має свої окремі життєві потреби, а є супроти цього світа безсилою та непевною. Перед їх очима майнула вся европейська карта і кожна її частина: чи середуща Европа, чи СРСР., чи балканський півострів, домагались направи. Головною перепоною санаційної праці є в першій мірі економічний стан Франції та Німеччини. Останнє голосування над міністерським експозе Лютера було причиною, що Чемберлен і Бріян зморщили брови. Націоналістичний рух у Німеччині підкопує працю уряду. Справа фальшованої валюти на Мадярщині, у звязку з плянами державного перевороту, не є доброю ворожбою про внутрішні умовини життя великих держав. Польща домагається постійного місця в Раді Ліги Націй на рівні з Німеччиною.

Не диво, що над такою низкою справ оба дипльомати воліли покласти знак „дипльоматичної мовчанки" і не псувати своїми висновками настроїв через стоусту пресу спрагнену сензаций. Після такої виміни думок не можна було зробити ніяких висновків. „Таймс", у згаданій статті на тему цієї зустрічі засовує дуже цікаво своє становище до цих проблєм:

„Ми у Великій Британії, є ясно свідомі основної єдности Европи, але менше, ніж инші, схильні забути, що Европа є тільки малою частиною ширшого світа, коли наші живучі інтереси простягаються далеко поза моря та суходоли. Не кажучи про наші безпосередні інтереси з британськими домініями, процес поширювання обсягу дружнього співробітництва в Европі, не може, на наш погляд, іти в напрямку якогось виключного, визиваючого становища у відношенні до якоїнебудь позаморської нації. Важно сказати це головно нині, коли в деяких колах почуваємо тенденцію, щоби Европа стала так вказати „зединеним фронтом" проти Америки. Це є фальшивий і небезпечний погляд. Відношення Америки до Европи не можна змальовувати в такій грубій формі як справа довгів, яка буде полагоджена зовсім иншими шляхами. Свіжо призначений професор американської історії в Оксфорді, Мек Ельрой, розяснив у своїм незвичайно цікавім інавгураційнім викладі, як Зединені Держави у боротьбі власної історії силкувались найти розвязку проблєм, перед якими стає нині Ліга Націй і сучасна Европа. Вони силкувались найти інтерпретацію, в якійсь можливій формі, своєї доктрини Джефэрзона про рівність людей і власним досвідом зробити деякий поступ, даючи розвязку проблєм, що находяться в основі ідеї Ліги Націй, а які випливають з тези про рівність суверенних націй. Нації не є рівні, але Ліга приймає твердження щодо їх рівности; і Ліга, яка розвивається та поширюється, матиме за завдання боротись з трудностями аналогічними до тих, як Зединені Держави побороли з болючим зусиллям у власнім внутрішнім розвитку".

Дипльомати, для яких давніше на першім місці стояв інтерес власної держави, почувають з острахом, що навіть інтереси всіх европейських держав є нині надто слабим ґрунтом для політики на далеку мету. І як підчас трагічних моментів останньої війни Франція та Англія кликали помочі через океан, так і нині, для продовження мирної боротьби Америка починає виринати перед ними, мов перед Колюмбом, як спасенна країна. Ціло тільки в тім, що інтереси Америки в Европі підчас війни були для неї мрякою сумнівів.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в обі лихоліття!

Сільсько-господарські кредити на Рад. Україні.

Останніми часами звернула радвлада пильну увагу на сільсько-господарський кредит. Систематична праця над розбудовою кредитових установ почалася щойно в 1924 році. Один рік праці на тій ділянці довів до показних наслідків. На чолі сільсько-господарських кредитових установ стоїть Укрсільбанк (Український сільський Банк). Він мав у 1925 р. 9 великих філій по бувших губерніяльних центрах і понад 1200 товариств по містечках і селах. Усі ті установи обслугують заледви 12 відсотків селянських господарств. Перед війною обслугували установи дрібного кредиту понад 40 відсотків селянських господарств. Радвлада намагається розбудувати сітку сільсько-господарських кредитових установ як найширше. Одначе цьому на перешкоді недостача капіталу. На початку 1925 р. було в обороті кредитової системи на Україні 50 міліонів карбованців, а з того 70 відсотків або 35 міліонів пішло на кредитування сільського господарства.

Основний капітал Укрсільбанку виносив на початку 1925 р. 4,360.820 карбов. До кінця 1925 р. мали його збільшити до 10 міліонів карб. Та цього зробити не вдалося. Акціонерами Укрсільбанку є Наркомзем Украни, що має найбільше акцій, по ньому йде уряд СРСР, чи краще державний банк СРСР, а далі инші кооперативні осередки і Наркомфін. Той останній має найменше акцій.

Коли кинути оком на передвоєнні часи, то в обороті установ дрібного кредиту на Україні було 255 міліонів карбованців. З того держава внесла 30 міліонів. В порівнанні з передвоєнними цифрами теперішні кредитові установи для обслугування потреб сільського господарства є дуже незначними.

Радвлада хоче притягнути тепер для кредитових цілей і капітали самого селянства. Перед війною виносили вклади селян до установ дрібного кредиту 68 відсотків біляносу, натомісць тепер селянські вклади не перевищають 1 відсотку білянсу. Більшовики пояснюють цю малу кількість селянських вкладок слабим нагромадженням капіталу в селянськім господарстві.

Хтож користується тепер тими кредитами? В перших початках 95 відсотків кредиту пішло для бідняків головно на придбання живого і мертвого господарського інвентаря. Одначе пізніше таку систему розділювання кредиту понехано тому, що бідняки не сплачували позичок. Тепер ввели в життя засаду, що кредити даються тільки тим господарствам, які мають можність їх вернути. Користають з нього останніми часами переважно середняки, кооперативні та колективні господарства. Щож до відсотків від кредитованих сум то вони є тепер такі, як були перед війною. Але не зважаючи на те більшовики нарікають, що селяне сплачують свої довжні зобовязання недбало.

В. М.

Радянська Україна.

Організація інжинірів.

В Харкові відбувся пленум т. зв. Всеукраїнського бюра інжинірів і техніків. Бюро обєднює 19 тисяч інжинірів і техніків і утворило свої філії в 5-ти округах. Масова праця серед інжинірів щойно починається. Центральне бюро виробило пляни громадської роботи і має намір розвинути її дуже широко. В своїй програмі праці передбачує центральне бюро якнайтіснійшу співпрацю з Всеукраїнською Радою Народнього Господарства та робітничо-селянською інспекцією. („Вісти".)

Виставa спілки малярів у Київі.

Дня 20. лютого відкривається в Київі перша виставка спілки малярів Червоної України, що має на меті змалювати життя і побут на сучасній Україні. До участи в виставі запрошені всі українські малярі. Останній термін присилки експонатів 15. лютого ц. р. („Вісти" з 28. I. 1926.)

Курси для шкільних інспекторів.

Наркомосвіта рішила організувати в цьому році в Харкові центральні курси для окружних інспекторів соцвиху. Курси обслужать 50 інспекторів і триватимуть 30 днів. („Вісти").

Курси для цукрових фахівців.

У Київі відкрито 27. січня всесоюзні курси для перепідготівки агрономів цукротресту. В курсах бере участь 300 учасників. („Вісти" 28.I.)

Київський ярмарок.

В Київі йдуть дуже інтензивні підготування до цьогорічнього ярмарку. Вже тепер помітний попит на товари всякого рода. Потреба чорних металів зазначилась вже тепер на 400 вагонів, запотребування сільсько-господ. машин дійшло вже до величини на суму півтора міліона карбованців. Самих шиб замовлено 250 вагонів, соняшного олію 15 цистерн, рижу 120 вагонів, оселедців 300 вагонів. Мануфактури треба найменше 125 вагонів. („Вісти" 28. I.)

Державний інститут техніки адміністрації.

Свого часу поставив харківський уряд домагання до уряду СРСР., щоби приступити до розроблювання закона проекту про творення Державних Інститутів техніки управління. Союзний уряд виробив законопроєкт такого інституту та переслав його під розгляд харківського уряду. В пояснюючій записці до законопроекту говориться, що при Народньому Комісаріяті Робітничо - Селянської Інспекції ССРС. покликано вже до життя такий інститут, а метою його згідно з законопроєктом повинно бути наукове розроблення техніки адміністрування. Законопроект, пересланий до Харкова, пішов на розгляд комісії законодатних проєктів при ВУЦВК-ті. („Вісти" 28. I. 926).

Пенсія для рідні В. Блакитного.

Президія ВУЦВК-ту доручила Наркомові соціяльного забезпечення полагодити в приспішеному порядку справу виплати пенсії для жінки, дитини і матері пок. В. Блакитного. („Вісти").

р. м., денунціюють Комітет „Голодному Селу", на який нібито збирано складки головно на Литві (!) і на Радянській Україні, ворожих до Польщі державах. Дивоглядних манеків, що восвідства і політична поліція, „не зорієнтувавшись", дали дозвіл на розділ збіжжя з Рад. України „між позбитованих Русинів", наслідком чого зріс ворожий настрій до Польщі. Тому взивають владу „скрутити голову цілій політичній агітації в державі і за кордоном". Також денунціюють Українське Педагогічне Т-во за зміну зміну назви на „Рідна Школа", обурюються на масові збірки на приватне українське шкільництво при нагоді коляди й на відпустах і дивуються, що власти не роблять трудности при збиранні грошей, хоч збірки робиться „без дозволу і з виразно ворожою Полякам метою". — Побитим сліпотою манекам зі „Сл. П." видно мало ще тих шикан і переслідувань, що їх терплять наші люди за найменшу жертву в користь рідного шкільництва.

— Арештовані за підозріння в киненні бомби. Пишуть нам: В селі Колодлібка, пов. Заліщики, вибухла 5. м. м. в мешканні митного сторожа Станіслава Біскупа бомба. В помешканні не було тоді нікого. Як підозрілих у киненні бомби арештовано тамошніх пачкарів: Иосифа Снука, Михайла Бабика, Івана Везщафа, а пізніше ще двох селян. Арештованих відставлено до Заліщик, де вони сидять досьогодня.

— „Курєр Польскі" і „Нови Курєр Польскі" у Варшаві. Боротьба за великий варшавський щоденник „Курєр Польскі", що велася довший час, покінчилася тим, що 1. ц. м. появилися у Варшаві два щоденники: „Курєр Польскі" і „Нови Курєр Польскі". Першим органом заволодів ген. Сікорський разом з восьмими промисловцями. „Нови Курєр Польскі" виходить під старою редакцією, яка заявляє, що не могла погодитися на службу „людям сильної руки і слабої голови".

— Зріст безробіття в Польщі. Звідомлення державного уряду посередництва праці за час від 17. до 24. січня ц. р. виказує 355.347 безробітних. У порівнанні з попереднім тижнем число безробітних зросло на 13.959 осіб більше. Найбільше нових безробітних має Лодзь, бо 6.674. В тому самому часі було у Львові 800 нових безробітних.

— Нарешті зачинають карати за злодійства. Суд у Ченстохові видав на днях присуд у справі великих дефраудацій в Польськім Банку того міста. Засуджено заступника директора Монастирського на 1 рік тюрми, урядовців Шидловського на 3 роки, Кантора на 2 роки, Сікорського й Недзьведзкого по 1 році, Янковського на 6 місяців. Увільнено трьох обвинувачених.

— Нагорода за надужиття. Польські газети повідомляють, що віцепрезидентом окружного суду в Луцьку іменовано колишнього прокуратора окружного суду у Вильні, Головню, що був завішений довший час в урядуванні за ріжні надужиття.

— З постійної хроніки. До мешкання Германа Клайна при вул. Сонішній 42, вломилися вчо злодії і забрали йому золотий годинник фірми „Омега" вартости 500 зол. — Иосиф Крогульський, що мешкає при вул. Курковій 29, повідомив поліцію, що якісь стрихові злодії забрали його розвішене біля звичної вартости. — Директор школи ім. св. Иосифа кс. Палюх повідомляє, що невідомі злодії вкрали йому з хати 10 метрів сукна.

— Французькі робітники проти польських страйколомів. Французькі газети подають: Вчора прийшло між французькими й польськими робітниками в Парижі до великих бійок. Причиною тих бійок було це, що робітники з Польщі хотіли піднятися праці на місце страйкуючих Французів. Около 200 франц. робітників кинулося з палицями на робітників з Польщі і на додану їм поліційну асисту. Прийшло до великих бійок, в часі яких ранено тяжко 5 Поляків і одного Француза. З того приводу французькі газети виступають проти еміграції польських робітників до Парижа.

— Промоція. Дня 30. січня ц. р. відбулася на університеті в Грацу промоція п. Володимира Лишинська зі Львова на доктора прав. 1192 1—1

Дописи.

Стрий. *(Свято 22. січня).* В трьох кімнатах „Народнього Дому" зібралося у вечері 1. лютого стрийське громадянство, щоб віддати поклін 22. січневі 1919 року. Прибула на свято вся інтелігенція, чимало міщанства й молоді. Святочну промову виголосив Остап Луцький. Урочистий настрій миттю захопив усіх, гордо й живо стрепенулися всі серця, якби знову почули шум визвольної борні і радісний гомін дзвонів на Софійській площі. Старі козацькі й молоді стрілецькі пісні, співані зразу окремим хором, а нарешті цілою їх чаром обєднаною громадою, закріпили віру, що не за семою горою час, у якому знову явиться цілий український нарід у чести і славі. Святочний вечір протягнувся поза північ, лишивши по собі у воях зібраних на якому велике і тривке вражіння.

Винники. *(Аматорська вистава).* В неділю дня 31. січня н. р. виставив аматорський гурток у Винниках під проводом п. Маруценка, б. артиста трупи Косяка, пєсу Осипа Димова „Слухай, Ізраїлю". В головній ролі виступив п. Маруценко, инші ролі були обсаджені дуже добре місцевими силами. Треба сказати щиро, що українська сцена у Винниках вже давно не бачила так добре відіграної штуки своїми власними аматорами. Жаль тільки, що велика саля чит. „Просвіти" від якогось часу не тішиться потрібною фреквенцією української публики. Побажатиб більше агітації в тому напрямі виділу читальні „Просвіти" і самих аматорів. *Місцевий.*

З судової салі.

Процес 54-ох.

Дня 1. лютого ц. р. покінчилася перед окружним судом у Замості карна розправа проти пятьдесятьчотирьох Українців Холмщини за злочин з арт. 102. карного закону. Прокуратура обвинувачувала всіх обвинувачених, що в 1924 і 1925 рр. на терені грубешівського повіту належали до комуністичної партії Західної України, котра поставила собі за завдання насильно перевести зміну державного устрою в Польщі, відірвати землі „т. зв. Західної України" від Польщі і прилучити їх до Радянської України.

Обвинувачені — в переважаючій части селяне ріжного віку, переважно молодь. Усі на загал представляються дуже симпатично. Всі свідомі Українці. Тільки один обвинувачений, Ясінський (член адміністрації „Нового Життя" в Холмі), признався, що належить до комуністичної партії, всі инші заперечили.

Обтяжуючим свідком виступив якийсь Василь Куцаба, син Івана, з Коршева коло Коломиї, котрий від кількох років поселився в грубешівськім повіті, навязав взаємини з тамошнім населенням, опісля, як поліційний конфідент, видав найгарніший матеріял поліції. Обвинувачені, правда, в поліційних доходженнях признавалися до закидуваного їм злочину, одначе тепер при розправі масово й однодушно все заперечили і виправдувалися, що „вивядовца" Шимапський побоями змусив їх до потвердження доказової тези.

Розправі проводив тактовно віцепрез. суду Бловський. Замітна була також ухвала суду, коли то при кінці розправи прокуратор предложив лист обвинуваченого Степана Бойка, писаний до своєї мами з тюрми, в котрім, як твердив прокуратор, мало бути признання до вини. Суд не допустив цього доказу, бо родинні кореспонденції становлять тайну дотичних осіб і без їх призволу можна з них користати тільки в незвичайних випадках.

Розправа тривала девять днів при нечуванім заінтересуванні населення. Боронили адвокати: д-р Степан Шухевич зі Львова, Гонігвіль з Варшави і сенатор Зубович (Поляк) із Замостя. Належить піднести сердечність, з якою всі оборонці віднеслися до справи й до обвинувачених, котрі при закінченні розправи зложили їм сердечну подяку.

Присуд буде проголошений в середу, 3. лютого. Про це повідомимо в найближчому числі.

Всячина.

Машина шифрованого письма. За данським часописом „Політікен" инші передають звістки про новий далекосяжний винахід одного данського інжиніра П. Г. Г. Бегера. Є це спосіб для придумання такого шифрованого письма для вжитку двох осіб, що хотять передавати собі тайни, щоби його текст не міг ніхто відчитати. Як відомо всі дотеперішні „ключі" т. зв. штучної азбуки, і всі математичні комбінації придумувані підчас війни були непевними. Кожна держава мала окремі бюра, в яких спеціялісти находили „ключ" до шифрованого письма і відчитували негайно ворожі звідомлення. Данський винахідник твердить, що від тепер математичний і детективний талант на ніщо не здасться. Він винайшов спосіб порозумівагись шифрами при помочі двох машин до писання звязаних зі собою якимсь колесом. Коли вдаряємо в один клявіш одної машини — на другій запаляється зовсім инший клявіш. А за другим разом знову вдарений той сам клявіш, пр. А, вже не повторяє на другій машині попередньої букви, а иншу. Ті, що хотять зі собою порозумівагись, мусять мати два однакові апарати; коли приходить до них текст вони відчитують його таким способом, що мусять переписати його на своїй машині, яка щойно в перекладі на другу, звязану з нею, дає зрозумілий текст. Коли телеграма має впр. 1000 букв то при нормальній машині одна буква буде повторятись під тим самим знаком двацять разів. Такий апарат віддав би великі послуги в дипльоматії. Навіть закохані, яких тати на 40.0 данських корон, могли би свобідно писати листи, коли хотять задержати повну тайну своєї своєідки. Все діло тільки в тім, чи якийсь Едісон не найде контрвинаходу, що зможе відчитувати цей таємний ключ. А може спіритисти заявлять, що для їх медіюмів навіть найскладніша машина не може бути тайною.

Літературний гороскоп на 1926 р. Французькі та німецькі астрологи в своїх новорічних альманахах упевняють, що з якоїсь зорі можна відчитати не тільки долю поодиноких людей, але навіть такі незбагнені шляхи як шляхи творчости. Якийсь паризький астрольог передбачає появу 12 нових премієр — до чого, правду кажучи, не треба знати як зорі на небі, а вистарчить знати „зорі" сцени, а його берлінський товариш, щоби не лишитись позаду, відчитує з позиції Урана великий зріст берлінського театру. За те „жіноча література" є в небезпеці. Даних з вищих кол заповідають чимало горя внаслідок літературних скандалів. Еротична література розвинеться сильно. Біг Нептуна під знаком льва означає успіх гіпермодерних тенденцій. В Англії, Франції та Німеччині, великі успіхи матимуть ультрафутуристичні та експресіоністичні поети. Також містична література розвинеться. Одно слово: перспективи для літератури незвичайні! Зорі можуть спокійно на цей рік згаснути.

Заповіт чудака. Америка є країною чудаків. Навіть ті, що там не вродились стають такими, коли їм закрутиться голова від успіху. Француз Лерой, провінціональний учитель, виїхав багато літ тому до Ню-Йорку і там одержав місце писаря в якімсь бюрі. За якийсь час винайшов апарат поширений хутко у всіх американських фабриках ковбас. Розбагатів і став спільником свого шефа. Згодом уже капіталіст відійшов від усіх підприємств і проживав самітно, займаючись добродійністю. Єдиним його другом був якийсь інжинір і правник Кук, з яким вони працювали роками над розвязкою квадратури кола. Коли Лерой помер, записав він 50.000 долярів, як нагороду тому, хто найде розвязку цієї проблеми. У заповіті призначив як суддю свого приятеля Кука, тому, що ніхто з учених не хотів прийняти на себе обовязку ввійти до жюрі. Речинець розвязки квадратури кола призначив Лерой до трьох літ, які саме минають. Кук одержав 15.000 праць на цей конкурс. На випадок, колиб ні одна не була добра, 50.000 дол. має піти, згідно з волею Лероя, на захист для сиріт. Жаль, що ми не маємо таких чудаків або бодай математика, який би одержав таку нагороду більше потрібну сиротам, як людству розвязка квадратури кола.

З жіночого руху в Америці. У Південній Кароліні відкрили 18. грудня 1925 р. прегарну жіночу статую з написом: „На спомин першій жінці". Це американські жінки поставили памятник праматері людського роду Еві, щоби не полишитись позаду американських мущин, які в 1909 р. відкрили в Бальтіморі памятник Адама. У Ню-Йорку приготовляють конгрес для розвязки питання про домашню службу. В Америці постійно зменшується скількість кандидатів на служачих і середня кляса не в силі держати служби. Одночасно помічується втрата жіночих місць у користь мущин. Це пояснюється більшою виплатністю мужеської праці і сильного руху жіноцтва в напрямку придбання вищих становищ.

Популярний заступник президента. Заступником президента Зєдинених Держав є славний Доз, творець репараційного плану для економічної відбудови Европи. Ще більше популярним як в Европі, де хоча й повторяють часто його прізвище, але економічної відбудови не бачать, є він у себе дома, в Вашингтоні. Покуруючи добросердо люльку, він залюбки вдається в розмову з кожним робітником на вулиці. На Різдво запрохав він до себе „на гуску" чи „на индика" всіх хлопців від посилок при сенаті. Ці послугачі купили йому не тільки нову люльку, але й долучили до неї власну поему, яку можна би менш-більш дослівно так перекласти: „Це є пане віцепрезиденте Дозе, для вас, бо ви є головою в сенаті і робите там закони для нас! Ах! Щиро! ми любимо вас незвичайно, ви маєте порізане лице і ви молодий юнак, тому даємо вам цю порізану люльку, з якої, будь ласка, куріть, і з нами завсіди добре обходіться!" А заступник президента всміхався і був вдоволений.

35-літня жінка з 35 мужами. Останньою паризькою сенсацією є процес проти 35-літньої гарної Єгиптянки Саеда Ана, яка здобула рекорд розводів. На протязі 15 літ їй удалось одержати розвід у 35 випадках. Способи, якими вона користувалась для розплутання гордійського вузла подружжа, були такі самі прості, як Олександра Великого, який просто перерізав вузол мечем. Вони були би вдавались ще з 10 літ, якби злобний випадок не наніс якогось Єгиптянина у Париж саме тоді, коли Саеда Ана явилась перед окружним суддею зі своїм останнім чоловіком, просаючи розвязати їх шлюб. Документи були в порядку і суддя готов був уже перевести бажану формальність. Нараз вбігає туди якийсь Єгиптянин, та починає страшенно лаятись, називаючи Саеду Ану дурисвіткою. І тут виявилась правда: Саеда Ана втікала з Каїро і в Парижі наймала собі якогось пана, що за гроші явився перед судом і грав ролю мужа, який давав свою згоду на розвід разом з потрібними доказами зради. Документи були фальшиві. Цей простий спосіб з позбуванням мужем мав завсіди успіх. З вийнятком останнього разу, після якого життєрадісна дама пішла на два роки до вязниці, де матиме час подумати над реформою свого подружжого стану.

Кінець світа. Не колись, Бог зна коли, а 6. лютого цього року! Так каже славний американський апостол Роберт Рейдт, який нераз уже остерігав людство перед цим світовим закінченням веселого нашого глобу. Цим разом він звернувся навіть до управи ню-йоркського радіо, щоби дозволила йому пустити у світ цю важливу звістку, для добра людського роду, щоби воно схаменулось. Віримо йому, що він є щирим і не робить це для власної реклями, бо прецінь ще раз скомпромітується.

З нової моди. Тоді як у Туреччині скасували феґ, а навіть пролили кров за нього, у Парижі настає свіжа мода: входить у життя блакитний турбан. Його можна бачити на головах жінок і мущин по театрах і ресторанах. Французька преса добачує у цьому вплив Магараджі, який підчас свого побуту в Парижі звернув чималу увагу творців нової моди. Ріжниця тільки одна: магараджа та його понбічна дружина носили в турбанах дорогоцінне каміння, за що не стати тих, що хотять їх наслідувати.

Оповістки.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Станиславів, саля українського „Сокола".

Четвер 4.II. „Маруся Богуславка".
Неділя 7.II. „Пан Твардовський".
Вівторок 9.II. „Без вини виновати" (премєра).
Середа 10.II. „Блудна Жінка".
Четвер 11.II. „Ніч під Івана Купайла".

Єзупіль саля „Народнього Дому".

Субота 6.II. „Циганка Аза".

1181 3—?

Дня 11.II. 1926. в салях „Народнього Дому" відбудуться загально-студентські великі вечерниці. Запрошення можна набути в Книгарні ім. Шевченка від 4.II. в годинах 12—13 і 16—17. 1195 1—3

Важне для середмістя. Загальні Збори читальні „Просвіта" в середмістю (Львів) відбудуться в неділю дня 7. лютого 1926. о год. 6. веч. в салі бібліотеки Т-ва „Просвіта". — ВИДІЛ. 1193 1-2

З нагоди 25-літнього літературного ювилею письменника Антона Крушельницького запрошуємо українське громадянство до участи в святі, яке відбудеться в Рогатині дня 14. лютого 1926. р. в салі Філії Т-ва „Просвіта" в 7. годині вечером. Телеграми й письма та зголошення участи у святі просимо надсилати на адресу: Видавництво „Журавлі", Рогатин. — Комітет: *Д-р Осип Турянський* голова, *Петро Будз* секретар.

Дрібні оголошення.

Оголошення.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

а на иншій території України 54.011. Між ними сільського населення є 227.907 (поза Молд. Респ. 53.537), а решта міське. Болгарів є по всій Україні 84.757, з того сільського населення 84.261 а решта міське. Греків є 101.204, з них по селах живе 92.598. Поляків є 222.877, в того по селах жие 158.660, инші живють по містах. Чехів на всій Україні є 8.986, всі селяне. Білорусинів є 12.756, теж самі селяне. Инших національностей 722.812. **в. м.**

З польських справ.

Розпорядок мін-в освіти про збільшення числа годин гімназійним учителям не став ще правосильним і на протязі цього року не буде перемін у службі відносно „етатових“ учителів, хіба контрактових.

Страйк трамваєвиків у Варшаві продовжується. Дотеперішні переговори між Союзом працюючих і Управою не довели до порозуміння.

Ген. Сікорський приїде до Львова на своє становище команданта окружного корпусу в половині лютого.

Нову подорож до СРСР. підготовляють польські посли з партії „Пяста“, „Народн. Союзу“ і „хлопської“ партії (Домбського).

По широкому світі.

Міжнародній гаґський трибунал справедливости зібрався на 10-ту надзвичайну сесію, на якій видасть свій осуд про спірні польсько-німецькі питання. Є ними перш усього: право щодо зайняття польським урядом фабрики азотових перетворів на Горішнім Шлеську і намірене вивласнення 12 німецьких хуторів. Членами трибуналу є: Губерт (Швайцарія, голова), Льодер (Голяндія, заст. голови), Фінлей (Англія), Нігольм (Данія), Альтаміра (Еспанія), Ансільотті (Італія), Джіовановіч (Югославія), Негулеску (Румунія), Рабель (Німеччина) Розтворовський (Польща).

Відшкодування для Гогенцолернів, яким займалась правнича комісія райхстагу, буде вирішене окремим судом з осідком в Липську. Всі процеси, які ведуться в справі цих відшкодувань будуть припинені до кінця червня 1926.

Троцький має стати незабаром комісарем для закордонної торгівлі.

Віче в Рогатині.

Рогатин, 1. лютого 1926.

Сьогодня відбулося тут віче, скликане повітовою організацією УНДО. На денній порядку були справи партійної організації, земельної реформи, виборів до самоуправних тіл і запити та інтерпеляції. Віче відкрив о. шамбелян Степан Городецький, відчитавши лист сен. Черкавського, що оправдував свою неприсутність. До президії окрім о. Городецького вибрано ще п. Теодора Соломку як містоголову віча і п. Василя Мацука як секретаря. Реферували на вічу з доручення УНДО. член Центрального Комітету о. прелат Куницький і п. Олекса Черкавський зі Львова. По рефераті о. Куницького, що говорив про партійну організацію, забрав голос селянин Басяджинський і поставив запит до президії і прибувших делегатів УНДО., щоб висказали присутнім, що собою уявляє т. зв. „селянський конгрес“ Даниловича, яка його мета, хто були учасники „конгресу“ і хто цю акцію фінансує. На цей запит відповів п. Черкавський. Опісля виявилася горяча дискусія, в часі котрої радикальні спільно з п. Іваном Мурином накинулися на „буржуазну“ партію УНДО. За радикалами п. околиця пп. Гривняк і Мединський. Прибувші делегати УНДО. дали вичерпуючу відповідь п. Муринові, а иншим дискутантам-радикалам дали відповідь селяне:Ліщак, Басяджинський і Кордис. Промовляло ще багато бесідників, між иншими о. Яворський і о. Городецький. Саля „Просвіти“, де відбувалося віче, могла помістити до 700 учасників, тому частина зібралася в сусідній кімнаті, а багато ізза браку місця відійшло додому.

Ухвалено такі резолюції: Українські селяне рогатинського повіту, зібрані на вічу дня 1. лютого 1926, 1) домагаються негайного розвязання теперішніх громадських і инших самоуправних установ і негайного розписання й переведення виборів до них та на основі рівного, безпосереднього тайного і пропорціонального права голосування; 2) взивають Українську Парляментарну Репрезентацію й Управу УНДО. до рішучої боротьби з господарським, культурним і політичним поневоленням українського народу західноукраїнських земель; 3) взивають усе українське селянство, щоб гуртувалося в рядах УНДО.—як одинокої української політичної партії, що заступає і боронить права всіх верств українського народу.

На внесення о. Яворського голосування відбувалося над кожною резолюцією зокрема (за і проти), щоб переконатися, хто є проти цих резолюцій. Резолюції принято одноголосно. Навіть три присутні радикали не голосували проти.

Слід іще занотувати, що присутній представник державної влади, староста п. Кулеховський, не дозволив перевести голосування над резолюціями про т. зв. „селянський конгрес“. Мотивував тим, що по перше не було такої точки на денній порядку, а по друге ці резолюції не були предложені разом з повідомленням про віче до розгляду старостві; а в тім він має таку інструкцію, щоб до таких резолюцій не допустити. Sapienti sat!

Учасник.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Пос. Райх зрікся презесури.

В жидівськім колі 2. II. було дуже бурхливе засідання, що є висідом боротьби, яка ведеться від довшого часу між групою Грінбавма і послами, котрі довели до польсько-жидівської згоди.

Пос. Шацр поставив внесення на заяву недовіря для Райха, пос. Кернер на негайне оголошення тексту польсько-жид. угоди. Пос. Фарбштайн домагався, щоби перейти до опозиції, коли́б уряд не вніс до 15. лютого новелі про недільний відпочинок. В обороні пос. Райха виступив пос. Тон. Доказував, що як довго Скшиньський є премієром, так довго пос. Райх повинен бути презесом, бо вони два є творцями польсько-жидівської угоди. Після бурхливої дискусії засідання перервано і приступили до переговорів між ортодоксами і творцями польсько-жидівської угоди. В дальшій части нарад жидівського кола посол Гавзнер зголосив внесення на відкинення внесення послів Шіпера і Кернера. Внесення перейшло 17 гол. проти 13. Тому пос. Шіпер виступив із жид. кола. Після тої сецесії пос. Райх зголосив резиґнацію зі становища презеса кола, не бажаючи бути причиною розламу в колі. Пос. Розмарін солідаризуючися з пос. Райхом зложив уряд віцепрезеса кола. Принято 17 гол. проти 6. внесення на висловлення довіря, довіря презесові і на тім скінчились наради. Тому можливо, що Райх відкличе резиґнацію.

Мін. Здзеховський не уступає

Від кількох днів появляються в деяких часописах чутки про недалеке уступлення мін. скарбу Здзеховського. Тепер заявляють, що ці чутки безосновні. Рада мін. радила в справі новелі до маєткового податку. Результатом нарад було порозуміння, що вказує на компроміс у тій справі. Ухвалили скликати знавців, які мають ухвалити, чи населення є в силі платити стільки податків, як цього домагаються соціялісти. Зогляду на компромісову поладоу тої справи, нема й причини до уступлення мін. Здзеховського.

Німеччина зголошує приступлення до С. Н.

3. II. комісія загр. справ райхстагу радила над справою приступлення Німеччини до Союза Народів. Штреземан зложив звіт із переговорів, які ведено після заключення льокарнських договорів із великодержавами в справі полекші для Німеччини. Опісля комісія 18 гол. проти 8 уповажнила уряд виконати закон з 27. VII 1925 і зголосити приступлення Німеччини до Союза Народів.

Америка й конф. роззброєння.

„Дейли Ню Йорк“ повідомляє, що посол Злучених Держав у шв. Берні одержав приказ повідомити секретаріят Союза Народів, що Злучені Держави не мають ніяких формальних причин противитися відложенню приготовної конференції роззброєнь.

Перед визнанням С. Р. С. Р. Чехословаччиною.

„Пр. Тгг.“ повідомляє, що приготування до визнання СРСР. вже покінчені. Визнання відбудеться шляхом виміни нот, подібно як це сталося при навязанні дипл. взаємин між Францією й СРСР.

Перед уступленням Ст. Радіча.

В політичних югославянських колах числяться з недалеким уступленням мін. просвіти Ст. Радіча, которого остання агітаційна подорож до Босни викликала численні коментарі і критику. На засіданні союза радикалів заявляли, що дише Радіч є причиною, що не прийшло до порозуміння між Сербами і Хорватами.

Невдала проба перевороту в Портуґалії.

Радикальні елементи в Лісбоні пробували доконати переворот, але уряд оволодів положенням. Згадані елементи напали на казарми републиканської ґвардії в Лісбоні, але наступ відперто. Арештовано при цьому полк. Естевеса і двох офіцирів та кількох цивільних людей. Всі війська є вірні урядові. 340 людей піддалося без застережень.

Калай насл. Бетлена?

З Будапешту повідомляють, що коли премієр Бетлен подався до димісії, його місце займе міністер Калай.

Змова на життя гр. диктатора.

Атенська поліція викрила комуністичну змову на життя диктатора Пангалоса. Арештовано багато чоловік.

Бої в Сирії.

Англ. часописи повідомляють із Алепо, що сирійські повстанці знову зачали в пів. Сирії ворожу акцію.

Відгуки дня.

Сільські дипльомати.

Я сів до потягу на одній підльвівській стації, яка не має ніяких історичних памяток крім того, що славиться відданим великими злодіями і ненавистю до України.

Назви стації не памятаю, може Давидів, а може й ні.

Потяг ішов зі Станиславова і був переповнений як галицький кримінал. Я сів помимовільно до першого-ліпшого вагону, але сісти фактично не було де.

Всі лавки були солідно заповнені, всілякого роду сурдутами і пальтами. Тільки в одному кутку видніло дві нові чемерки і дві баранкові шапки.

Дві чемерки, скулені, дрімали від монотонний гуркіт потягу, а дві баранкові кивалися то в одну то в другу сторону.

Я заговорив до кондуктора по українськи і дві баранкові шапки спинилися, похилилися вгору, а звід них глипнуло на мене дві пари цікавих очей.

За хвилю селяне пошептали щось між собою і зробили на своїй лавці ще пів місця.

— Сідайте пане! кинув один з них.

Я примостився як міг і почастував селян папіросом.

Крутили помаленько папіроси, весь час уважно розглядаючи мене.

— Ви з полювання? запитав один.

— Так. Нині останній день, то треба ще використати.

Селяни позакурювали, потягнули кілька разів і тихо. Тільки їх очі цілий час бігали по мені і мов чогось шукали, щось розвідували.

— А ви звідки їдете? питаю.

— О! Здалека! поспішився один.

— А куди їдете!

— Ще кавалок!

Побачивши що вони до розмови нецікаві, я змовк і байдуже дивився крізь вікно.

Нараз один з них нахиляється до мене і обсервуючи мене шепче:

— Ми з „того“ конгресу в Станиславові!...

Тепер я вдаю нецікавого.

— Ага! Добрий кусень дороги.

Хвилька тиші...

— Та... воно ніби невне, — починає знову.

— Що таке? дивуюся.

— А той конгрес...

— Може бути!

Селян дивує моя байдужість.

— Вибачайте пане, ви зі Львова?

— Зі Львова.

— Ви десь певно доктор або професор!?

— Ні, я пишу в газеті.

— Ага! зітхають обидва сочутливо.

— В Станиславові також один редактор говорив. Раз синів, раз зелевів, то знов червонів цілий, але недобре балакав.

— А конгрес удався? питаю.

— Та що! Наїздило гуцульні, навіть бабів, тай всі плескали і плескали.

— А ви?

Селяне подивилися по собі.

— Ви в якій газеті пишете? відзовів один.

— В „Ділі“.

— В „Ділі“!... Знаєте так, на конгресі двох людей добре говорило.

— Данилович?

— Ні! Один звід Тернополя а другий зі Збаража... красно говорили...

— А ви за Даниловичем?

— Знаєте пане, Поляків правда багато вже є на нашій землі. Мусимо якось і з ними жити. Але... щоб не тільки ми разом працювали... Надіжиться, щоб ми разом і їли. Кажу вам той звід Тернополя і звід Збаража то дуже красно їм сказали.

— А ви були з ними, чи з Гуцулами?

— Ми, пане, все там де правда. Врешті ви редактор, то ви то все будете завтра знати. Ми вам не вміємо так всього документно виложити.

Я хотів ще щось питати, але прийшов Львів і треба було висідати. Здається, що хоч би я їхав з ними і до Кракова, не був би богато більше дізнався.

Нехай же тепер самі читачі осудять котра дипльоматія складніша. Чи та міжнародня, яку ведуть наші верхи, чи та яку ведуть наші галицькі селяне?

Галактіон Чіпка.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·30 — 7·33 канад. дол. 7·10 — 7·15, чеські кор. 0·23·00 — 0·23,25 леї 0·3·00 — 0·3·25, франки фр. 0·29·00 — 0·2/·33, фр. швайц. 1·45—1·50, англ. фунти 34·00 — 34·50.

Золото. 20 кор. 29·00 —29·40, 20 франк 27·00—27·35; 20 марк. 33·00—33·50; 10 руб. 36.50—37·00.

Срібло. Австр. кор. 0·56·00—0·58·00, 5 ав. кор. 3·00—3·10, фльорени 1·50—1·55, рубл. 2·40 — 2·50, рубель дрібним сріблом 1·20 —1·25.

Збіжа.

Пшениця красна з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький бров. —·— до —·—, овес гал. 23.50—24·50.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла“ впало знов жертвою прокураторського олівця. Сконфісковано в ньому статтю „На болотяному ґрунті“ аж в шістьох місцях. Це 14-та з черги конфіската нашого органу в цьому році.

— **Український Театр у Лодзі.** Нас повідомляють з Лодзі, що з днем 3. лютого ц. р. розпочинаються там в найгарнішій салі „Фільгармонії“ гостинні виступи Українського Театру А. Залеського. Як ми довідалися, театр А. Залеського істнує вже більше 4 років і цілий час перебував у Конгресівці й на Волині. Останніми місяцем його перебування були всі більші й менші міста біля Лодзі, бо до Лодзі театр не міг заїхати з причин чисто адміністраційного характеру. Тепер всі перешкоди нарешті усунено і більше пів міліона мешканців м. Лодзі матиме нагоду пізнати українську драму й комедію в артистичнім виконанні. Мистецький бік театру спочиває в руках п. Гр. Сибтовського, адміністративним керовником театру є п. Юрко Вовченко.

— **Бомбаїльні манжини зі „Слова Польского“** цькують дальше проти українських установ. Цим разом (Ч. з 4.

За українську землю.

Ф. Ф.

Скількість населення на Радянській Україні.

На склоні 1925 р. появилася в Харкові накладом Народнього Комісаріяту Внутрішних Справ публікація п. н. „Национальний состав Советской Украины“. Книжку виготовив заступник Народного Комісаря Внутрішніх Справ України Н. Черлюнчакевич. Він використав усі найновіщі, нікім ще ніде не використовувані матеріяли про теперішню кількість населення України. В історично-етнографічному відношенні справдяв книжку академік Багалій, а в усталюванні українських номенклятур для поодиноких місцевостей співпрацював академік Кримський.

Автор розбив весь матеріял в той спосіб, що обговорив подрібно склад населення поодиноких губер., дав короткий історичний нарис про кожну губернію, присвячуючи особливу увагу історії напливу чужонаціонального елементу до тих губерній. Потім узяв на увагу і новий адміністративний трьохступневий поділ України, та обрахував подрібно число Українців і національних меншостей в округах та районах. В книжці дуже докладні таблиці, що ілюструють національний склад населення цілої України, поодиноких губерній, а далі округ і районів. На Україні це перша публікація, що охоплює всю українську радянсько-державну територію, та дає повний образ національного складу України.

З тієї публікації подаємо деякі цифри загального характеру. Отже на Радянській Україні є 27,243.224 душ усього населення. В тому враховане і населення Автоном. Молдавської Республики в числі 538.151 душ. Сільське населення України виносить 24,069.609, в тому АМР 480.345. Міського населення є 3 міл. 173.613, з того АМР 57.806.

Українців є на Україні 22,219.206. З того по селах жиє 21,344.931, з чого в Автоном. Молдавській Республиці аж 214.950. По містах жиє Українців 874.275, а з того в АМР 12.273. Москалів є на всій Україні 2,052.929, з того по селах 031.471, а по містах 1,121.458 разом з Авт. Молд. Республикою. Жидів на Україні є 1,254.793, з того по селах є їх 233.165, а по містах 1,021.628. По Жидах йдуть щодо численности Німці. Є їх на Україні 320.972, з того по селах 307.607, а по містах 13.365. Молдован є 238.930, з того в молдавській республиці 184.919,

Декабристи.[15)]

З приводу столітніх роковин револьти декабристів.

Х. Значіння декабристського руху.

З приводу столітніх роковин революційного виступу декабристів зупинилися ми трохи довше над ходом першого революційного виступу в Росії, підійшли до генези того руху та приглянулися в головних зарисах світоглядові декабристів, а особливо світоглядові двох теоретиків перестрою Росії: Пестеля й М. Муравєва.

Борці проти самодержавя й соціяльного лиха невдачним, екзальтованим січневим виступом (1826 р.) на шляху між Васильковом і Білою Церквою закінчили останній акт історичної драми, якої епільог проходив у зовсім иншій обстанові. Ідея спершу теоретичного, а опісля практичного революційного протесту народжувалась в тих аристократів, часто звязаних з царським двором, в захистних батьківських бібліотеках за читанням творів Руссо, Монтеск'є й Ад. Сміта, в палких молодечих розмовах біля палаючих кострів на полях майже цілої Европи, в поміщицьких палатах з їх картинами панського насилля й селянської неволі і в аракчеївських воєнних кольоніях під свист канчуків. Ось де народжувалася й кристалізувалася та думка, де розгорілося почування, де сталилася воля людей, що опісля ввійшли в історію під назвою декабристів.

Декабристи палали любовю до Росії. Участь у великій боротьбі 1812 р. і наступних років запалила в них пристрасне патріотичне захоплення, яке не дозволило їм аперцеповані з книжок елементи ліберального світогляду лишити мертвими на ступні модної чванькуватости, тільки перетворило їх в складову частину їхньої душі, заставило до одчайного діла. Любов до батьківщини і любов до свободи, а ненависть до гнету й соціяльного поневолення в свойому обєднанні створили в них емоціональне чудо їх політичного й суспільного світогляду.

Готовий на все Каховський, здатний кожної хвилі жертвувати собою, не знав границь посвяти. „Захоплений гарячою любовю до батьківщини, запалом до свободи, я не бачив злочину, коли він був для загального добра. Для добра вітчини я готов й мойого батька принести в жертву“ — ось його profession de foi.

Одначе поруч таких — сказалиб ми сьогодня вульгарно — ризикантів, були й тверді, свідомі російські великодержавники. Знаємо вже, як хотів цементувати Росію найбільший з інтелектів першого революційного руху, централіст і русифікатор — Пестель. Та пестелівський централізм рівноважать поступові, щиро демократичні змагання до корінної соціяльної перебудови. Поруч цеї маємо ще иншу відміну декабристів, для яких соціяльне лихо настільки було нестичне й грішне, наскільки воно загрожувало величі й будуччині держави. Це були — так сказатиб — виключні великодержавники. Цей мотив особливо сильно звучить у кн. Трубецького:

„З повстанням селян (проти панів) неминуче будуть звязані страхіття, яких ніяка уява не може собі представити; держава стане жертвою роздорів, а може теж бути й добичею честилюбця. В кінці може розпастися на частини і з одної сильної держави перетвориться в кілька ріжних і слабих. Вся слава і сила Росії може згинути, як не навсе, то на довгі століття“.

А треба мати на увазі, що це ділялося тоді, коли після побіди над Наполеоном велич Росії досягала кульмінаційної точки.

Для величі Росії треба було боротися з абсолютизмом. Автор конституційного проєкту М. Муравєв (один з поміркованіщих декабристів) дає ось таку дефініцію самодержавного володаря: „Самодержавний володар є той, що сам виключно володіє землею (сам по себе держит землю); не признає власти розуму, законів Божих і людських“.

Одначе й не менше обурює декабристів соціяльна несправедливість, а особливо страшне положення панщиняного селянства. Ол. Бестужев (пізнише відомий популярний письменник під псевдонімом Марлинського) ось як малює те положення:

„Негри на плянтаціях щасливіщі від багатьох поміщицьких селян. Продавати роздрібно цілі сімї, забрати невинність, топити в розпусті селянських жінок — уважається нічим і робиться явно. Не говорю вже про тягарі панщини, але є покидьки, які мисливських щенят роздають для плекання їх грудю селянок“.

Знову ж декабрист Бєляєв подає такий загальний малюнок громадянського ладу в тодішній Росії.

„В тому ладі не признавалися нічиї права перед сильніщим, в тому ладі старший, ким би він не був, все був не начальником, але паном (господином) молодшого, сильний — слабого, багатий — бідного, в тому ладі ніхто не міг покликатися на своє право, тому що ніякого права не було... Вся Росія ділилась на два ряди: на власників і рабів, по черзі“.

Боротьба проти абсолютизму і деспотизму в імя патріотизму й боротьба зі соціяльним лихом — ось дві головні підойми діяльности декабристів.

Революційний рух декабристів мав величезне значіння для політично-суспільного розвитку не лише російського народу, але й инших народів, що входили в склад російської імперії. Хоч невдачний, все-таки був могутньою маніфестацією, бо виявив, що навіть в Росії, де глибоко вкорінилися абсолютизм і суспільна неволя, є можлива боротьба з ненависним ладом. Він створив в громадянстві революційну традицію і поглибив пропасть між громадянством і правительством. І хоч Микола І. підступно й безжалісно здавив той рух, то те здавлення було тільки поверхне; фактично революційний рух розвивався далі.

(Докінчення буде)